Paides (kui mitte ordumeister B. v. Dreilebeni juures?) elutsenud ja arvat. ka Paide konverentsil 4. V 1343. a. kaasas olnud. »H. kroonika« nime all mainitakse praegu teatud osi Renneri kroonikast, kes teda võrdlemisi täpsalt (sõnastuseltki kohati: riimide riismed jne.) näib kasutanud olevat, siiski mõnede vahekiilunditega. Alusmaterjaliks on H. alamsaksa-keelne originaal-riimkroonika olnud ka Hermann von Wartberge, Russowi (vahetult või lüli kaudu) ja Wigand von Marburgi (kahtlasem) kroonikaile. »H. kroonika« käsitleb aega aa. 1315—48(49), mis a. (s. o. 1349) vististi terviklikult ümbertöötatuna kroonika lõpuvalmis saanud. A. 1340, B. v. Dreilebeni ametisse astumisest peale, moodustavad kroonika sisu nähtavasti autori enese kaasaegsed ülestähendused, kus kaaluvama tähtsusega 1343. a. jüriöö mässu kirjeldus oma käsitluse täpsuse ja põhjalikkuse poolest, nii et ta selles küsimuses peaallikaks on.

K. Höhlbaum, Die jüngere Livländ. Reimchronik des Barth. Hoeneke 1315—48, (1872); R. Hausmann u. K. Höhlbaum, Johann Renner's Livländische Historien (1876); G. Berkholz, Renners livländische Chronik (Mitt. XII); J. Libe, Mõned märkused dr. med. J. Luiga teose kohta (E. Kirj. 1925, 482—98). *J. L.*

HOFFMANN, Oskar Georg Adolf, maalija ja ofortist, sünd. 24. I 1851. a. Tartus pagari pojana; rahvus kindlaks tegemata. Astus 1871. a. Düsseldorfi kunstide-akadeemiasse, mille lõpetas 1877. a. prof. E. Dückeri ja E. v. Gebhardti õpilasena. Töötas lühemat aega F. Cormoni juures Pariisis. Asus 1883. a. Peterburi, kus 1884. a. valiti kunstide-akadeemia vabaks auliikmeks; hiljemini Düsseldorfi ofortistide seltsi liige. Suri 1911. a. Novaja Derevnjas Peterburi lähedal. H.-i elavad realistlikud žanrmaalid eesti rahva elust, Eesti talupoja-tüübid ja maastikud ning sama-ainelised ofordid olid 80-dail ja 90-dail aa. Vene kunstiharrastajate seas väga lugupeetud ning tuntud ühtlasi väljaspool, kuna H. osa võttis ka kunstinäitustest Düsseldorfis (1876), Münchenis (1879), Viinis (1886), Berliinis (1879, 1886 ja 1894). Viimases leidis austavat tähelepanu »Talv Soome lahe ääres«, maalitud a. 1884. Erinäitus Riias 1913. H.-i arvurikastest maalidest on peale nimetatu tuntumad »Kartulivõtmine Eestimaal« (Riia m.), »Sügis« (Harkovi m.), »Turg Tartus«, »Maakõrtsi saksatuba« ja »Kalevipoeg põrgu väravas«. ERM. Tartus omab suuremat maali »Tulikahju külas« ja mõnesid etüüde.

Odamees 1924, nr. 6. (M. Pukits); Thieme-Becker XVII. *A. V.*

HOFMAN, Christian Friedrich, sünd. 3. IV 1775 Eisenachis, surn. 4. XI 1817. Õppis teoloogiat Jeenas. Siirdus Saaremaale, elatades end kodu-kooliõpetajana. Määrati Kuresaare rahvakooli konrektoriks. A. 1801 valiti pastoriks Jaani klk. Saaremaale. Kogus vanasõnu ja avaldas neid Rosenplänteri »Beiträge'des« (II, 75); peale selle on temalt ilmunud: »Se küssiminne Mis pean ma tegema . . .« (Pärnus, 1812); »Õnnis on se innimenne . . .« (1813); »Luggemisse-Ramat hinge kassuks . . .« (Tallinna, 1815); »Seitse Paastojutlust« (1817).

Recke-Napiersky II; Beise I. *A. R.*

HOFMANN, Melchior, anabaptist, sünni- a. teadmata. — H. on reformatsiooniaja harimata, müstikast vallatud rahvajutlustaja tüüp. Elukutselt nahksepp Schwaabi-Hallist Württembergist, jutlustas ta esiti suvel 1523 Volmari linnakeses Lutheri vaimus, saadeti sealt välja ja tuli 1524 Tartu, kus suur meelekibedus valitses piisk. Blankenfeldi (vt.) hoolimatu talitusviisi ja evangeelse jutlustaja väljasaatmise pärast. H. asus viimase asemele ja saavutas suure mõju eriti alamais rahvakihes, keda ta oma rahvaliku jutlustamisviisiga oskas sütitada. Kui äraoleva piiskopi lossiülem teda tahtis vangistada, tekkisid 10. I 1525 korratused, vist küll ilma et H. selles oleks süüdi olnud: linnaelanikud rüüstasid kirikud ja kloostrid, ajasid katoliku vaimulikud minema ja võtsid mõneks ajaks isegi piiskopi lossi Toomel enda kätte. Ärritatud rahva vaigistamiseks kutsuti rae poolt lühikeseks ajaks Riia reformaator Tegetmeyer Tartu, kes mõndagi H.-i õpetusist leidis vastuvõtmata olevat, nii et H. suvel 1525 pidi endale Knopkenilt Riiast ning Lutherilt ja Bugenhagenilt Wittenbergist tõendusi muretsema, et tema õpetus õige on. H.-i tagasi jõudes tülid siiski ei lakanud, sest H. andus nüüd apokalüptilisele meelisklemisele ja allegoorilisele piibliseletamisele, kuulutas, et ta pühast vaimust inspireeritud ja jumalikku kutset jälgib, nõudis ka vastava hariduseta isikuile õigust õpetada ja jutlustada ja võitles suure iseteadvusega ülikooli haridusega ja palgaliste pastorite vastu, kes tema arvates piiblit õieti ei käsita ja rahvast ainult eksitavad. Tartust lahkuma sunnitud, läks ta Tallinna, kus ta haigeid ravitses ja ka oma jutlustamist jätkas. Kuid sealsete jutlustajate vaenu mõjul siirdub ta 1526. a. alul Stokholmi ja saab siin saksa evangeelse koguduse jutlustajaks. Liivimaal oli tema pooldajaist juba mingi sekt tekkinud, kelle poole ta Rootsist mõne kirjutisega pöördus, et neid oma õpetuses pastorite kallalekippumiste vastu kinnitada. Eriti oma »Prohvet Daani-